

Spis treści

Wstęp	11
Podziękowania	15
Rozdział 1	
Wykorzystywanie seksualne dzieci i młodzieży	17
1.1. Definicje i formy wykorzystywania seksualnego	18
1.1.1. Analiza definicji wykorzystywania seksualnego dzieci i młodzieży	18
1.1.2. Formy wykorzystywania seksualnego dzieci i młodzieży	21
1.2. Konsekwencje wykorzystywania seksualnego	32
1.2.1. Symptomy wykorzystywania seksualnego w różnych sferach funkcjonowania dziecka	34
1.2.2. Klasyfikacja objawów według Frances Sink	46
1.2.3. Zespół stresu pourazowego	47
1.2.4. Przyczyny niejednoznaczności wyników badań dotyczących konsekwencji wykorzystywania seksualnego	50
Rozdział 2	
Różnice indywidualne w reakcji na wykorzystywanie seksualne	57
2.1. Podejścia oparte na analizie czynników ryzyka	58
2.1.1. Wiek i płeć dziecka	60
2.1.2. Czynniki związane z doświadczeniem wykorzystywania	63
2.1.3. Czynniki związane z ujawnieniem wykorzystywania	68
2.2. Podejścia oparte na analizie przebiegu procesu wpływu wykorzystania seksualnego na jednostkę	74
2.2.1. Model PTSD	76
2.2.2. Model czynników traumatycznych	77
2.2.3. Koncepcja sekwencji następstw wykorzystania seksualnego	85
2.2.4. Model kontekstualny	87

Rozdział 3

Podatność na zranienie – etiologia konsekwencji

wykorzystywania seksualnego	91
3.1. Podejścia do problemu podatności na zranienie	95
3.1.1. Modele stanu rozwojowego	96
3.1.2. Modele środowiskowe	97
3.1.3. Modele interakcyjne	98
3.1.4. Zastosowanie modeli rozwoju do analizy podatności na zranienie	99
3.2. Podatność na zranienie a konsekwencje wykorzystywania seksualnego: model ekologiczno-transakcyjny	100
3.2.1. Makrosystem	103
3.2.2. Egzosystem	104
3.2.3. Mikrosystem	106
3.2.4. Przebieg rozwoju indywidualnego dziecka (ontogeneza)	112
3.2.5. Podsumowanie	118

Rozdział 4

Problem wykorzystywania seksualnego dzieci w świetle

teorii przywiązania	121
4.1. Fazy formowania się przywiązania	122
4.2. Wczesny rozwój emocjonalny	126
4.3. Wewnętrzne modele operacyjne	129
4.4. Różnice indywidualne w jakości przywiązania	130
4.5. Implikacje teorii przywiązania dla analizy problemu wykorzystywania seksualnego dziecka	135
4.5.1. Wzorce przywiązania	136
4.5.2. Wewnętrzne modele operacyjne	139
4.5.3. Regulacja pobudzenia i ekspresja emocji	140
4.5.4. Reprezentacja symboliczna	141
4.6. Wnioski dotyczące indywidualnego rozwoju dziecka	142

Rozdział 5

Wczesny rozwój społeczno-emocjonalny a konsekwencje

wykorzystywania seksualnego	145
5.1. Podatność na negatywne konsekwencje wykorzystywania seksualnego	146
5.1.1. Wybrane czynniki zewnętrzne modyfikujące konsekwencje wykorzystywania seksualnego	147
5.1.2. Czynniki rodzinne w kontekście wzorców przywiązania	150
5.1.3. Wzorce przywiązania jako główny czynnik modyfikujący konsekwencje wykorzystywania seksualnego	151

5.2. Wpływ jakości przywiązania na konsekwencje wykorzystywania seksualnego – badania własne	156
5.2.1. Opis przeprowadzonych badań	156
5.2.2. Wyniki przeprowadzonych badań	160
5.2.3. Wnioski z przeprowadzonych badań	168
5.2.4. Podsumowanie	177

Rozdział 6

Pomoc dzieciom wykorzystywanym seksualnie	181
6.1. Rozpoznanie wykorzystywania seksualnego	181
6.1.1. Rozwój seksualny	182
6.1.2. Zachowania normatywne i pozanormatywne	186
6.1.3. Przebieg procesu wykorzystywania seksualnego	189
6.1.4. Planowanie diagnozy dziecka i rodziny	193
6.1.5. Rozmowa z dzieckiem	198
6.1.6. Rozmowa z niekrzywdzącym rodzicem	202
6.2. Sposób postępowania w przypadku podejrzenia wykorzystywania seksualnego	205
6.2.1. Podstawowe zasady	205
6.2.2. Konieczne działania	208
6.2.3. Dziecko w roli świadka	210
6.3. Planowanie pomocy dziecku i rodzinie	217
6.3.1. Organizowanie oddziaływań terapeutycznych	218
6.3.2. Pomoc w nawiązywaniu i umacnianiu więzi między rodzicem a dzieckiem	220
6.3.3. Działania profilaktyczne	223
6.4. Dylematy w pracy z dziećmi wykorzystywanymi seksualnie	226
6.4.1. Współpraca z rodzicami	226
6.4.2. Obraz sprawcy	228
6.4.3. Nadawanie znaczenia doświadczeniu dziecka	229
6.4.4. Zachowanie tajemnicy	231

Zakończenie	235
--------------------------	------------

Aneks 1

Techniki ułatwiające rozmowę z dzieckiem	237
--	-----

Aneks 2

Zabawa wspierająca relację rodzic – dziecko	261
---	-----

Bibliografia	265
---------------------------	------------

Indeks nazwisk	279
-----------------------------	------------

Indeks haseł	283
---------------------------	------------